

**ГОДИШНА ПРОГРАМА
ЗА РАЗВИТИЕ НА ЧИТАЛИЩНАТА ДЕЙНОСТ В ОБЩИНА „ТУНДЖА”
ЗА 2026 ГОДИНА**

/Приета с Решение № 647/26.11.2025 г. на Общински съвет „Тунджа“/

I. ВЪВЕДЕНИЕ:

Годишната програма за развитие на читалищната дейност в община „Тунджа“ е разработена в изпълнение на чл. 26а от Закона за народните читалища (ЗНЧ), съгласно представените предложения от председателите на Народните читалища в община „Тунджа“ за дейността им през 2026 година.

Читалищата са юридически лица с нестопанска цел и съгласно Закона за народните читалища в тяхната дейност могат да участват всички физически лица без оглед на ограничения на възраст и пол, политически и религиозни възгледи и етническо самосъзнание. Програмата за развитие на читалищната дейност в община „Тунджа“ за 2025 г. следва целите, разписани в Закона и основните дейности за тяхното постигане. Читалищата на територията на общината са средища с активни културни, информационни, социални и граждански функции. С дейността си те играят важна роля в културния живот на малките населени места - с любителското художествено творчество, с реализацията на различни мероприятия. Засилва се и тяхната социализираща роля, а за привличане на все повече и млади хора към читалищната дейност се търсят нови формати на работа. От голямо значение са и действащите библиотеки - центрове на знания, духовност и информация, както и информационните центрове в част от читалищата.

Годишната програма за развитие на читалищната дейност в община „Тунджа“ за 2026 година е и в унисон с План за интегрирано развитие на Община "Тунджа" за периода 2021-2027 г., където Стратегическа цел 2 е насочена и към културната сфера, а някои от мерките са :

- Инвестиции в култура, туризъм, спорт и общностни дейности за хармоничното и балансирано развитие на територията
- Подпомагане на развитието на художествената самодейност чрез взаимодействие и сътрудничество с народните читалища
- Развиване на Културния календар на община „Тунджа“, като възможност за активен обществен живот, за културен и фестивален туризъм

Подпомагането на дейността на народните читалища, подобряването състоянието на сградите на читалищата и като цяло инвестициите в културата, ще допринесат за изпълнение на заложените в ПИРО 2021-2027 цели, за утвърждаване на ролята на читалищата и за запазване на културното ни наследство.

Дейността на читалищата е обезпечена със субсидия от държавния и общинския бюджети, собствени средства - членски внос, наеми от движимо и недвижимо имущество, дарения и др. Средствата за читалищата се регулират и разпределят между тях от комисия, определена със заповед на кмета и по механизъм, регламентиран от Министерството на културата, като средствата се предоставят на читалищата за самостоятелно управление, съгласно чл. 23, ал. 1 от Закона за народните читалища /ЗНЧ/.

На територията на Община „Тунджа“ развиват дейност следните читалища:

№ по ред	Народно читалище	Населено място
1.	„Светлина 1928”	Безмер
2.	„Пробуда 1930”	Болярско
3.	„Христо Ботев-1928”	Ботево
4.	„Джон Атанасов-1928”	Бояджик
5.	„Йордан Андонов-1927”	Веселиново
6.	„Н. И. Вапцаров-1926”	Генерал Инзово
7.	„Развитие-1905г.”	Генерал Тошево
8.	„Напредък-1927”	Голям манастир
9.	„П. Р. Славейков-1928”	Гълъбинци
10.	„Прогрес-1936”	Дражево
11.	„Светлина 2004”	Дряново
12.	„Отец Паисий 1926”	Завой
13.	„Васил Левски-1935”	Златари
14.	„Напредък-1930”	Кабиле
15.	„Светлина-1929”	Калчево
16.	„Н. Й. Вапцаров-1929”	Каравелово
17.	„Просвета 1948”	Козарево
18.	„Д-р Петър Берон-1941”	Коневец
19.	„Съгласие-1929”	Крумово
20.	„Виделина-1928”	Кукорево
21.	„Просвета с. Маломир-1920”	Маломир
22.	„Изгрев-1928”	Меден кладенец
23.	„Зора-1928”	Межда

24.	„П.Хилендарски-1928”	Миладиновци
25.	„Пробуда-1928”	Могила
26.	„Мисъл-1931”	Овчи кладенец
27.	„ Христо Ботев-1929- с. Окоп“	Окоп
28.	„Васил Левски 1931”	Победа
29.	„Светлина-1929”	Роза
30.	„Н.Й.Вапцаров-1928”	Савино
31.	„Искра-1931”	Симеоново
32.	„Светлина-1928”	Скалица
33.	„Христо Ботев-1929”	Сламино
34.	„Добри Керанов-1961”	Стара река
35.	„Просвета-1910”	Тенево
36.	„Зора-1927”	Търнава
37.	„Васил Левски-1950”	Хаджидимитрово
38.	„Зора - 1928”	Ханово
39.	„Просвета-1928”	Чарган
40.	„Зора 1930”	Челник

II. СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ

Цел:

Утвърждаване на читалищата в Община „Тунджа” като културно-просветни средища с активни културни, информационни, социални и граждански функции.

Приоритети:

1. Насърчаване и подкрепа на читалищата в община „Тунджа” за осъществяване на основните им дейности и приложението на актуални форми на работа, придаващи съвременна визия на читалищната дейност:

- Запазване и разпространение на българските традиции, обичаи, песни и танци. Насърчаване и подкрепа на читалищата в община „Тунджа” за издирване и възстановяване на обичаи от съответното населеното място, популяризиране на местното нематериално културно наследство;

- Съхраняване и развитие на любителското художествено творчество и завоюваните позиции за работа с различни възрастови групи; привличане на младите хора като важен фактор за насърчаване на социалната промяна;

- Представяне на нови привлекателни форми за опознаване на миналото, традициите и културните постижения.

2. Разширяване обхвата на дейността на читалищата в обществено значими сфери:

- Превръщане на читалището в общодостъпен център за библиотечно и информационно осигуряване, чрез ускорено навлизане на информационните технологии;

- Засилване на социалната значимост на народните читалища, работата им в полза на общностите в малките населени места /в т.ч. групи в уязвимо положение/. Формиране на читалището като място за общуване и контакти, дарителски акции, културна и социална интеграция, включително и на хора в риск, неравностойно положение, етнически общности и др.;

- Засилване ролята и участието на читалищата в местното самоуправление и формирането на активно гражданско общество;

- Укрепване на читалищната дейност в сътрудничество и партньорство с общината, с културните и образователните институции, с представители на бизнеса и НПО за реализиране на съвместни програми и проекти;

- Установяване на трайни и ползотворни контакти с народни читалища и самодейни колективи от други населени места на територията на страната, установяване на международни контакти, с цел популяризиране на наследеното нематериално културно наследство.

3. Развитие и поддържане на читалищната материално-техническа база:

- Чрез собствени приходи;

- Чрез дарения, организиране на кампании сред местната общност за почистване, поддържане и реновиране на материално-техническата база;

- Чрез средства от Общината;

- Чрез кандидатстване и реализиране на проекти;

III. ОСНОВНИ ДЕЙНОСТИ.

1. Библиотечна дейност

Библиотечната дейност е една от основните функции на читалището. В библиотеките се събират, обработват, организират, съхраняват библиотечни и други информационни носители, чрез които се предоставят общодостъпни услуги за населението. Читалищата осигуряват свободен достъп за своите читатели, като библиотекарите работят и за привличане на нови читатели сред младите хора, за създаване на трайни навици за четене и получаване на знания и умения. В рамките на тези дейности, с помощта на различни методи и форми на работа (уреждане на кътове с литература, срещи с ученици, литературни четения, честване на значими годишнини

на български и международни автори, отбелязване на Ден на библиотекаря и др.), се създават условия за пълноценно използване на библиотечния фонд.

Основните задачи и усилия са насочени към:

- превръщането на библиотеките в информационно-образователни центрове за хората от различни възрасти;

- попълване и обогатяване на библиотечните фондове с нови и интересни заглавия от различни области на знанието;

- утвърждаване на библиотеките като обществени, информационни и културни центрове, осигуряващи равен достъп за всички до многообразието на знания, идеи и мнения.

През 2025 г. бе отворена програмата „Българските библиотеки – съвременни центрове на четене и информираност” – 2025, с която Министерството на културата набира проекти за обновяване на библиотечни фондове. Сесията бе обявена в края на м. август, по програмата „Българските библиотеки – съвременни центрове на четене и информираност” кандидатстват и тунджански читалища, като към настоящия момент на изготвяне на Програмата за развитие на читалищната дейност за 2026 г. не са обявени резултати.

С навлизането на информационните технологии и компютрите са все по-необходими в ежедневната работа. Достъпът до информация, знания, комуникация и учене през целия живот се налага в последно време с предоставянето на компютърни и интернет услуги. Пример за добра работа в тази сфера е народното читалище в с. Ботево, където се провеждат обучения „Интернет за всички – дигитални умения за възрастни 60+“ по проект на Фондация „Глобални библиотеки- България“ и партньор А1. В кампанията се обучават възрастни над 60 години, в базови дигитални умения, работа с мобилни устройства и интернет услуги.

В поместената информация на сайта на Фондация „Глобални библиотеки- България“ се посочва, че обученията ще бъдат провеждани в 85 библиотеки из цялата страна, с участието на местните библиотекари като обучители, като за област Ямбол библиотеките са четири. Радостен е фактът, че три от тях са при тунджански читалища: библиотека при НЧ „Хр.Ботев-1928“, село Ботево; библиотека при НЧ „Светлина-1929“, с. Роза; библиотека при НЧ „Просвета-1910“, с. Тенево. Четвъртата е Регионалната библиотека в гр. Ямбол.

2. Развитие на любителското художествено творчество

В изграждането на художествената продукция и нейното осъществяване участват много любители на различните видове изкуства – деца, младежи и възрастни, които според своите предпочитания осмислят свободното си време и същевременно

създават културен продукт, който се представя в общински, регионални, национални и международни събития. През 2025 г. самодейните тунджански колективи - танцови, певчески и кукерски групи, продължиха успешните си изяви в много фестивали на регионално и национално ниво. Например : Танцова формация „Хоро на мегдана“, с. Ботево и Самодейна танцова група „Инджесарлии“ при Народно читалище „Христо Ботев-1929“, с. Окоп, се завърнаха с отличия от XIII Национален събор на народното творчество Копривщица 2025 г., а Кукерската група при Народно читалище „Васил Левски-1950“с. Хаджидимитрово, община „Тунджа“ спечели престижно отличие от Етнофестивал „Челопеч - огнище на традиции 2025“ – първо място в категория кукери. Танцова формация „Акбунарци“ и Певческа група „РетроАкбунарки“ при Народно читалище „Н. Й. Вапцаров – 1926“, с. Генерал Инзово, взеха участие в Международния фестивал „Цветове и ритми 2025“ Тулча, Република Румъния. Фолклорна формация „Хановци“, с. Ханово и Танцова формация „Хоро на мегдана“, с. Ботев също представиха с успех община „Тунджа“ и България на Международния фестивал „Арт таланти“, проведен в Белград, Сърбия. Самодейна танцова група „Инджесарлии“, с. Окоп, завоюва първо място в интернационалния арт фестивал във Виена, Австрия, в пета възрастова група.

С участията си талантливите тунджански самодейни колективи представят своите населени места и общината. Художествените изяви на сцената са важна част при формирането на културното пространство в обществото, а също така се презентира местното културно наследство, съхранените обичаи, затова община „Тунджа“ подкрепя изявите на колективите.

Важно място в културния живот заемат утвърдените културни традиции и провокираните от тях културни продукти и идеи. За привличане на все повече и млади хора към читалищната дейност се търсят нови формати на работа, разнообразяване на проявите от местен характер, умело съчетаване на традиции и иновации. Ежегодните културни прояви и традиционни празници спомагат за изява на постоянно действащите групи и индивидуални изпълнители, за приемствеността между поколенията и обмяна на добри практики, тъй като те са предназначени за всяка възрастова група и се проявяват във всички сфери на изкуството.

През 2025 г. Културният календар на общината се обогати с нова проява - Първият хайдушки събор „Индже войвода“ , който включи възстановка на патриотични клубове и организации, концерт на Фолклорен ансамбъл „Тунджа“, самодейни танцови състави и певчески групи.

С цел да опази и развие богатството на българския фолклор Фолклорен ансамбъл „Тунджа“ кандидатства и реализира проект „Живата традиция“, по Програма „Нематериално културно наследство/професионални ансамбли и носители на

нематериално културно наследство“ на Министерство на културата. По време на неговата реализация ФА „Тунджа“ работи съвместно с народните читалища и образователни институции. Това сътрудничество и взаимодействие за опазване и популяризиране на фолклора бе ключов аспект от проекта. По проекта бяха проведени образователни програми и творчески школи за деца, ученици и самодейни колективи. Ръководството на творчески школи по проекта допринесе за по-активното развитие на любителското художествено творчество. Бяха организирани и проведени 3 концерта „Пътят на огъня“ на Фолклорен ансамбъл „Тунджа“, съвместно с любителските състави от община „Тунджа“, участващи по проекта, който приключи в края на м. август 2025 година. Концертът в Генерал Инзово събра близо 300 участници от 22 колектива, на които е оказана методическа подкрепа при провеждането на творчески школи. В програмата в с. Маломир участваха 21 певчески и танцови групи от 14 населени места на общината. Мащабен бе и заключителният концерт в с. Дряново.

3. Културно-просветна дейност

Читалищата ежегодно организират изяви по различни поводи, чествания, годишнини от местен и национален характер. За реализирането на инициативите се търси подкрепата на детски градини, училищните ръководства и местни организации, с които се работи на добро ниво. Читалищата имат традиции в работата си с децата, младите и възрастните хора,/ в т.ч. потребители на социални услуги в населените места/ и това ще продължи с цел разнообразяване на техния живот.

Освен културно-просветната, все по-значима е и социализиращата роля на читалищата. Много добър пример за това е Народно читалище „Просвета-1910“, с. Тенево, което е лицензиран доставчик на социална услуга „Общностна работа“, Целева група са всички деца от уязвими общности или групи; техните семейства и близки.

Както и в предходната година, през 2025 г. / летните месеци или за различни празници/ голяма част от народните читалища провеждат занимания за деца и ученици в съответните населени места.

Община „Тунджа“, заедно с народните читалища, образователни институции и социални услуги, ще продължи и през 2026 г. да оползотворява максимално потенциала на проявите в Културния като възможност за социално сближаване и общуване на хората в малките населени места на общината. Проведените събития през 2025 г. по проект „Живата традиция“ също разшириха достъпа на местната общност до културно съдържание

4. Работа по проекти

За да продължи да се развива културният живот в общината, е необходимо координирано сътрудничество с културните институти и използване възможността за кандидатстване по финансиращи програми с проекти за различни дейности и инициативи. С тяхна помощ читалищата ще допринесат за задоволяване на определени обществени потребности. Това е възможност за всяко едно читалище да реализира своята цел чрез осигуряване на алтернативно финансиране и освен културно-просветна дейност да утвърждава и социалната си значимост в малките населени места на общината.

Участието на самодейци в проекти и кандидатстването по различни процедури има голямо значение за развитието на читалищната дейност. Както вече бе споменато в настоящата Програма, част от народните читалища участваха в проект „Живата традиция“, кандидатстват за обновяване на библиотечен фонд и участват по проекта на Фондация „Глобални библиотеки- България“.

Участие на читалища е предвидено и в одобреното проектно предложение „Нови хоризонти за местната култура“ на Община „Тунджа“ по процедура BG-RRP-11.022 – „Ново поколение местни политики за култура за малки общини“ към Национален фонд „Култура“. Реализирането на проекта ще активизира културния живот в малките населени места, ще привлече нови участници от различни възрастови и социални групи и ще създаде иновативни културни продукти, които съхраняват местната идентичност в съвременна форма.

През 2025 г. бе отворена процедурата „Изграждане на мрежа от дигитални клубове“ (BG-RRP-1.024), част от Националния план за възстановяване и устойчивост. Процедурата има за цел да подкрепи читалища, обществени библиотеки и национални организации на работодатели и работници в създаването на дигитални клубове в цялата страна. Клубовете ще бъдат оборудвани с техника и интернет свързаност, за да осигурят достъп до електронно обучение, включително за дигитални умения, с фокус върху социалното приобщаване и ученето през целия живот. По процедурата са кандидатствали и част от тунджанските читалища, като към настоящия момент на изготвяне на Програмата също не са обявени резултати.

Три народни читалища от общината кандидатстваха през 2025 г. по обявения от Министерство на културата конкурс за набиране на предложения за национални прояви и чествания на събития и бележити дейци в областта на културата, които да бъдат включени в Националния културен календар за 2026 г. по реда на Наредба № Н-3 от 3.10.2024 г. за определяне на реда за финансиране на национални прояви, чествания на събития и бележити дейци в областта на културата. Отново към момента на изготвяне на Програмата не са обявени резултати, но това е пример за активната

работа на читалищата и използване възможността за кандидатстване по финансиращи програми, което трябва да се отбележи.

Народните читалища имаха възможност да кандидатстват с проекти, финансирани чрез обществената инициатива „С Тунджа в сърцето“ от Община „Тунджа“. В края на м. октомври бе открита паметна плоча на Атанас Илчев - Комитата /опълченец и поборник/ в с.Скалица, изградена по проект „Помним и не забравяме!“, финансиран чрез тази обществената инициатива и с дофинансиране от Народно читалище „Светлина-1928“, с. Скалица.

През м. септември, с решение на Общински съвет „Тунджа“ бе създаден фонд „Култура“, беше приет и правилник за неговата дейност. Фондът има за задача да подпомага: културни прояви и инициативи с международно, национално, регионално и общинско значение, които се осъществяват на територията на общината; професионалното и любителското изкуство във всички негови проявления; културни организации и институти, творчески формации, индивидуални професионални творци, сдружения и организации, в това число и организации с нестопанска цел и други задачи.

5. Дейности по програмата за 2026 г.

№ по ред	ДЕЙНОСТИ	СРОК	ОТГОВОРНИК	ФИНАНСОВИ СРЕДСТВА
I.	Библиотечна дейност			
1.	Уреждане и поддържане на читалищните библиотеки	Постоянен	Читалищата	Собствени средства
2.	Обогатяване на библиотечния фонд	Постоянен	Читалищата	Собствени средства; Проекти: Дарения
3.	Мероприятия за повишаване на читателския интерес – представяне на нови книги, литературни четения, изложбени	Календарен план на читалището	Читалищата	Собствени средства Проекти

	кътове с книги и др.			
4.	Предоставяне на компютърни и интернет услуги за населението	Постоянен	Читалищата	Собствени средства
II.	Художествена самодейност			
1.	Развиване и подпомагане дейността на съществуващите самодейни групи и клубове и създаване на нови	Постоянен	Читалищата	Собствени средства
2.	Участия във фестивали, конкурси, събори на общинско, регионално и национално ниво	Покани за участие	Читалищата	Собствени средства; Културен календар; Община „Тунджа“; Спонсори
3.	Съхраняване и популяризиране на местните обичаи и традиции	Постоянен	Читалищата	Собствени средства
4.	Запознаване на подрастващото поколение с местните традиции и празнично-обредния календар.	Постоянен	Читалищата	Собствени средства
III.	Повишаване на квалификацията и надграждане на знания			
1.	Проучване на добри практики от водещи културни организации	Постоянен	Читалищата	Собствени средства
2.	Повишаване на квалификацията на служителите в	Постоянен	Читалищата; Общината; Регионална	Собствени средства; Проекти

	читалищата		библиотека	
IV.	Културни и образователни мероприятия. Мероприятия за социално включване и взаимодействие			
1.	Организиране и провеждане на мероприятия, свързани с общински, регионални и национални празници. Организиране и провеждане на мероприятия за социално включване и взаимодействие съвместно със социални услуги в общината.	Културен календар на общинско, областно и национално ниво	Читалищата и Община „Тунджа“	Собствени средства; Културен календар; Община „Тунджа“
2.	Включване в инициативи, организирани от Общината	Културен календар	Община „Тунджа“	Собствени средства; Община „Тунджа“
3.	Чествания на бележити дати и годишнини	През годината	Читалищата	Собствени средства; Община „Тунджа“
V.	Поддръжка, ремонт и модернизиране на МТБ			
1.	Ремонтни дейности при възможност за кандидатстване по проекти.	По програми	Читалищата	Собствени средства; Проекти
VI.	Разработване и реализиране на проекти			
1.	Участие в проекти на	Покани за	Читалищата	Собствени

	Министерството на културата и Европейски програми	участие		средства; Оперативни програми
VII	Партньорства и популяризиране на дейността			
1.	Създаване на партньорства с други културни организации, клубове, училища и детски градини, НПО, медии, бизнес и др.	Постоянен	Читалищата	Собствени средства
2.	Популяризиране на образователни и културни прояви в местните медии	Постоянен	Читалищата Община „Тунджа“	Собствени средства

6. Материално-техническа база

Материално-техническата база на читалищата включва сграден фонд (който е общинска и читалищна собственост), оборудването и обзавеждането на библиотеки, салони, зали и други помещения. Основните задачи, по които ще се работи през 2026 г., са свързани със създаването на по-добри условия.

7. Финансиране

Обезпечаването на дейностите през 2026 г. ще се осъществява чрез финансиране от:

- Държавна субсидия, разпределена съгласно изискванията на ЗНЧ.

Субсидираната численост за читалищата в Община „Тунджа“ за 2025 г., е 66 субсидирани бройки, а стандартът за една субсидирана бройка е в размер на 19 555лв. Общата субсидия за 2025 г. е в размер на 1 490 630 лева, от които 1 290 630 лева държавна и 200 000 лева общинска. Разпределението на средствата се извършва от Комисия за разпределяне на субсидията за читалищата на територията на община „Тунджа“ за организиране и провеждане на читалищната им дейност, в която участват представители на всички читалища. Финансирането със средства от бюджета на община „Тунджа“ за дейности на народните читалища се извършва съгласно Решение на Общински съвет „Тунджа“ и сключени договори с Кмета на община „Тунджа“ (съгласно чл. 26а, ал. 1, 2, 3 от ЗНЧ);

- Общинско финансиране за участие в общински, регионални, национални и международни фестивали и за годишнини на читалищата;
- Кандидатстване по проекти към Министерството на културата, европейски и други фондове и програми;
- Други източници (наеми на помещения, други наеми, членски внос, дарения и др.).

IV. ЗАКЛЮЧИТЕЛНА ЧАСТ

Изпълнението на Програмата ще даде възможност за реализация на набелязаните цели, задачите и основните дейности. Успешното им изпълнение ще спомогне за:

- опазването и съхраняването на културното и историческо наследство във времето на глобализация и утвърждаване на празници и събития, даващи възможност за удовлетворяване нуждите на бъдещите поколения да се запознаят с миналото на родния край;

- подпомагането и развитието на любителското художествено творчество ще стимулира младите хора и талантливите дарования;

- уреждането и поддържането на библиотечните колекции ще подпомогне образователния процес в посока на получаване на нови знания;

- реализирането на разнообразни и иновативни инициативи ще допринесе за обогатяване на културния живот в общината;

- усвояването на знания за новите информационни технологии ще отвори врата към необятното глобално пространство.

Изпълнението на тази програма ще има съществен принос за постигане на интегриран подход за развитие на образованието и културата и превръщането на народните читалища не само в духовни, но и в съвременни информационни центрове като привлекателно и притегателно място за хората.

Забележка: Програмата за развитие на читалищната дейност е разработена и изготвена на база внесени предложения на Председателите на народните читалища от община „Тунджа“ до Кмета на общината за 2026 година. Програмата е отворена за допълнения и изменения.

Тя визира най-общите положения, залегнали в плановете на отделните читалища.